DON PASQUALE V JAVORU

Po mnogih uspelih prireditvah smo si v Javoru zaželeli postaviti na oder komično opero Don Pasquale. Vedeli smo sicer, da mnoge ljudi strese groza ob misli, da bi poslušali opero. Rekli pa smo si: Ladko Korošec je na zadnji predstavi občinstvo očaral, v Don Pasqualu pa igra glavno vlogo. Njegova priljubljenost je porok, da dvorana ne bo prazna. Ostalo bo naredila predstava sama. Nismo se zmotili. Da bi bila dvorana dostojna sprejeti tako cenjene umetnike in tako lepo predstavo, smo ji dali novo obleko: lesena stara tla smo prekrili s plastiko in polepšali „portal".

Dan nastopa. Predstava je napovedana za 11. uro dopoldne. Čas, ko je v nedeljo v vsakem gospodinjstvu največ dela. Vendar je dvorana do zadnjega kotička napolnjena. Mnogi ne morejo vanjo, ostanejo v veži. Ne vidijo na oder, le poslušajo lahko. Pogledam po množici. Mnogih obiskovalcev dotlej še nismo videli na naših prireditvah. Čudim se, ne morem razumeti, srce mi razburjeno tolče. So ljudje nagonsko občutili željo po lepem, novem? – Mnogo je tudi ljudi iz obeh dolin, tudi iz Ljubljane. Toliko avtomobilov že dolgo ni bilo v Javoru!

Dvoranica je premajhna za orkester, zato spremlja pevce korepetitorka Zdenka Lukec na pianinu, ki je namerno za to priliko pripeljan iz doline. A kljub tehnični dovršenosti igranja na Zdenko pozabijo. Oder jih potegne za seboj. Najplemenitejše glasbilo je človeški glas. Izžareva toploto in izraznost osebnosti, ki je ne more doseči nobeno umetno izdelano glasbilo. Lepi kostumi (krinoline!), čudovita igra, vsa zunanja sredstva, iskriva vsebina . . .

Kako smo v mislih spodbujale nagajivo ljubico (mnogi moški gledalci so očitali: Vse so take!), kako smo pomagali premetenemu doktorju in nesrečnemu ljubimcu, ter skoraj privoščili poraz skopuškemu, zaljubljenemu, vendar tako prijetnemu Donu Pasqualu.

Tudi sami umetniki so začutili, da to ni običajna predstava. Potrudili son se, kot se najbrž niti na domačem odru ne morejo vedno; vse so dali od sebe.

Noben denar ne more napraviti tega, kar stori ljubezen, tukaj ljubezen do lepega. Srca se vedno razumejo.

Vsaj malo sem zaslutila, kaj je moralo zagoreti v duši umetnikov, ki so se predali glasbi, igri in publiki; kaj je moralo zagoreti v srcu najpreprostejšega poslušalca!

Toplo odobravanje hvaležnih gledalcev je nagradilo izvajalce za njihovo sijajno izvedbo. Nato pa se je ta zadovoljna, potešena množica odpravila proti izhodu kakor vdana, voljna, brezmočna, a vendar tako srečna skupina ljudi.

Opera bo odslej pojm lepega, vedrega. Po predstavi so se sešli v šolski učilnici umetniki s predstavniki domačega prosvetnega društva, družbenih organizacij in mladine. Tu pa smo se vsi sprostili in doživeli drugo „prireditev". Skupaj z umetniki smo prepevali slovenske narodne, ob zvokih domače harmonike zaplesali, vmes pa izmenjavali misli in izkušnje. Ne bomo pozabili lepo podoživetega Kettejevega Pijanca, ki nam ga je poklonil Ladko Korošec.

V veselju in neizmernem zadovoljstvu smo preživeli nedeljsko popoldne. Nepozabno, enkratno doživetje.

Javorčani so navdušeno sprejeli operne umetnike. Z leve Ladko Korošec, Sonja Hočevarjeva, Rajko Koritnik, Zdenka Lukčeva, Drago Čuden in Marcel Ostaševski

Iz govora Drage Svetina ob kulturno-umetniški prireditvi v glasbeni šoli Moste 28. februarja 1974

Premalo glasbenih pedagogov

Revije otroških in mladinskih pevskih zborov imajo v naši občini že lepo tradicijo. Zveza KPO jih je od leta 1965 organizirala skoraj vsako letoTako bo letošnja revija, ki bo 17. aprila v pionirskem domu, že osma po vrsti.

Prav ta zahteva od zborovodij in njihovih zborov redno, intenzivno delo, spoznavanje nove zborovske literature in izpopolnjevanje strokovnega znanja. Zato je komisija za glasbo pri ZKPO že lani organizirala zborovodjem strokovno pomoč. Ker so se zborovodje želeli še naprej izpopolnjevati, je zveza KPO organizirala tudi tridnevni seminar za zborovodje, in sicer v zadnjih dneh avgusta 1973 v osnovni šoli v Polju. Udeležilo se ga je 12 zborovodij, vodili pa so ga profesorji Janez Bole, Pavle Kalan in Janez Triler. Obravnavali so fraziranje, interpretacijo, delo z Orffovim inštrumentarijem in izobrazbo glasu. Seminar je lepo uspel. Videti pa je bilo, da so trije dnevi mnogo premalo za učinkovito pomoč in strokovni napredek zborovodij.

Ker vemo, da so dobri šolski zbori odvisni od dobrega pouka glasbe v nižjih razredih osnovne šole, je bil naslednji seminar namenjen učiteljem razrednega pouka. Predavanje so imeli vsako prvo soboto skoz vse letošnje šolsko leto do marca. Profesor Bole je z udeleženci seminarja predelal učbenik za glasbeni pouk od 1. do 3. razreda, profesor Kalan pa jim je pokazal, kako naj otroške pesmi spremljajo z Orffovim inštrumentarijem. Seminar je redno obiskovalo 35 učiteljev.

Zborovodje pa so se sestajali še posebej. Izbrali so programe za revijo in skupno pesem, ki jo bodo na reviji zapeli ob spremljavi harmonikarskega orkestra glasbene šole Moste-Polje. S strokovnimi nasveti jim je pomagal profesor Kokol.

Žal je pomanjkanje glasbenih pedagogov na naših osnovnih šolah vedno večje. Otroških in mladinskih zborov v naši občini je vedno manj, saj imamo celo šole, ki sploh nimajo pedagoga za glasbeni pouk! Priznanje pa moramo izreči vsem zborovodjem, ki se pri svojem delu zelo trudijo, delajo v neugodnih razmerah, pa vendar pripeljejo na občinske revije dobro pripravljene zbore.

Še trije vrhunski umetniki v Javoru

„Če je bila opera tako nepričakovano lepo sprejeta, poizkusimo še z resnejšo glasbo!" smo rekli.

Povabilu so se prijazno odzvali: sopranistka Vilma Bukovec, violinist Rok Klopčič in pianist Andrej Jarc.

Pred nastopom smo se bali, kako se bodo domačini odzvali. Bili smo prijetno presenečeni. Dvorana polna, sprejemanje na visoki kulturno ravni, česar v dolini dostikrat pogrešamo.

Še vedno tako zelo nežna prijetna Marinka se je poslušalcem takoj priljubila. Zapela je več opernih arij in samospevov Marjana Kozine Pomlad. Videti je bilo, kot bi se z nami pogovarjala, ko se je kot Mimi iz La Boheme opravičila: „. . . in ne zamerite, če sem kot soseda vas motila . . .".

Očaral nas je tudi nadvse prijeten nastop vljudnega violinista Roka Klopčiča.

Oba umetnika je spremljal pianist Andrej Jarc, ki je zaigral tudi nekaj solo skladb.

Tako smo se seznanili z novimi glasbenimi oblikami, izvajalci in skladatelji.

Mnogi poslušalci so spoznali, da je na svetu še mnogo lepše glasbe od „šnicelj polke" in da pri prireditvah ni ravno najvažnejši stavek „Za jedačo in pijačo je poskrbljeno!"

Pa še zanimivost: Po prireditvi me je 80-letna ženica vprašala: „Je bila to Marijana Držaj!"

Dragi umetniki, dragi predstavniki ZKPO! Prišli ste med nas s čudovitimi zlatimi ključki, ki odpirajo vrata lepote, sreče, dobrote, resnice, vrata pravice.

Potrebujemo te ključke, le zlate ključke potrebujemo za nas, za naše otroke, za naš lepši danes in lepši jutri.

Pridite še!

A. LAJEVEC

Sodelovanje z vodstvi KS

Pomembna spodbuda – kulturna akcija – ki sta jo uveljavili in organizirali mestna in naša občinska ZKPO, je dobila svojo realizacijo na terenu naše občine.

V okviru te akcije je nastopalo širom po naši občini več kvalitetnih amaterskih skupin, v letošnjem letu pa smo vključili tudi profesionalno skupino. Obšli naj bi vasi in kraje v občini, v katerih je možno to prireditev izvesti.

Basist Ladko Korošec, steber slovenske opere, Marjan Benedičič, član drame in Milan Stante, mojster na harmoniki, so v preteklih dveh mesecih nastopili v Jelovškovi galeriji, nato na Lipoglavu, v Javoru, na Prežganju, v Senožetih, Hrušici, Polju, Žalogu in Zadvoru ter ob koncu turneje zopet v ožjem centru naše občine – v naši glasbeni šoli.

Še ponovno in posebno presenečenje so doživeli naši občani v Javoru, ko so jih pred kratkim obiskali člani opere in uprizorili Donizettijevo opero Don Pasquale, s katero je že poprej Ladko Korošec proslavljal petindvajsetletnico svojega umetniškega delovanja.

Biti prvak domačega gledališča pa tudi gost številnih najznamenitejših gledaliških hiš po svetu je bilo dano doslej le malokateremu slovenskemu opernemu umetniku, prav gotovo pa nikomur v taki meri in s takimi mednarodnimi priznanji kot Ladku Korošču. S svojo umetnostjo je prepotoval ne samo vso Jugoslavijo, temveč je z izrednimi uspehi nastopil tudi v številnih mestih Evrope, Azije, Afrike in Amerike. Zopet ga vabijo na druge celine, na ponovna gostovanja in stalne angažmaje. Toda Ladko Korošec je z dušo in srcem najzvestejši član opere. Tako je ostal poglavitni umetniški steber našega slovenskega gledališča: naš najbolj priljubljeni in tudi najbolj zaslužni prvak slovenske opere, naš narodni umetnik svetovnega formata in hkrati največji domoljub. V svojih vlogah je vedno nadvse uspel in je vselej pripomogel k veličastnemu uspehu prikazane uprizoritve. Prav tako je s svojimi nastopi velikokrat bistveno prispeval k uspehu gostovanj beograjske in zagrebške opere po Evropi, saj se je kot prvi ljubljanski solist udeležil skorajda vseh. Ta naš operni velikan je z veličino svoje umetniške moči navezan na ljubljansko operno hišo, v kateri je zrasel v umetnika tako visokega slovesa.

Zato je težko opisati uspeh javorske uprizoritve Don Pasquala in vtise, katere so po predstavi izrazili naši občani in ljudje, ki so na vrh prispeli od blizu in daleč. Izvajalci in poslušalci so se v trenutku združili, postali so eno. To je bilo enkratno razkošno doživetje, morda še pristnejše in lepše kot na svečani proslavi v naši operni hiši.

Tako so ob obisku v naših krajih umetniki uspeli vključiti kulturo in umetnost v doživljajski svet človeka, naših ljudi, naših občanov, ker so bili polno in ustvarjalno zavzeti za uresničenje svojega poslanstva. Kulturna akcija je v celoti uspela in je njen uspeh enakovreden sleherni resnični umetniško-kulturni ustvarjalnosti. Zato lahko tej kulturni akciji pripišemo velik človeški in družbeni pomen, saj smo del kulture vnesli v zavest in doživljaje naših ljudi, kulturno ustvarjalnost pa jim približali in jo s tem življenjsko utemeljili.

Omeniti je tudi zelo zanimivo in edino perspektivno ugotovitev, da je ob tej akciji prišlo do tesnega sodelovanja z vodstvi krajevnih skupnosti, SZDL, šol in drugih organizacij na terenu. Tako smo prišli do dovolj ugodne situacije, ki smo si jo že dalj časa le želeli. Menim, da je treba to na vsak način obdržati in v tej smeri nadaljevati naše delo.

Rezultate dela smo lahko videli in beležili v veliki hvaležnosti občinstva, ki je z navdušenjem spremljalo umetnike na vsej njihovi poti – slavnega basista in slovensko-jugoslovanskega kulturno-umetniškega ambasadorja Ladka Korošca, našega velikega mojstra umetniške besede Marjana Benedičiča, ki je s slovensko dramo prepotoval države od Francije do Sovjetske zveze, in umetnika ter bivšega prvaka na harmoniki Milana Stanteta, ki so vsi dajali iz sebe maksimum in je to in ta njihova umetnost bila sprejeta z veliko hvaležnostjo pri poslušalcih.

Pestra kulturna bera

Naša vasica Javor je blizu Ljubljane. Nima pa dobre prometne povezave z dolino, zato se mnogi javorški občani ne moremo udeleževati kulturnih prireditev v Ljubljani.

Povabili smo nekatere gledališke skupine v gostovanje. Prijazno so so edzvali. Tako se je v dobrem letu dni zvrstilo pri nas več kvalitetnih predstav, ki so bile vse izredno lepo sprejete.

Prav na Silvestrovo 1972 se je z dedkom Mrazom pripeljal v Javor tovariš, ki nam je predvajal Disneyeve risanke in filme o afriških živalih. Ne samo otroci, tudi odrasli so si jih radi ogledali. V počastitev slovenskega kulturnega praznika smo povabili lutkovno skupino iz Dravelj, ki nas je navdušila z Žalostnim medvedkom. Ob osmem marcu smo pripravili proslavo sami – pionirji, cicibani in odrasli. Kmalu za tem je na našem odru pel pionirski zborček osnovne šole Polje, učenka Medenova pa je občuteno povedala Cankarjevo črtico Greh. Spomladi nas je omamila plesoča lepota narodnih noš in narodne glasbe folklorne skupine Tineta Rožanca.

Globlje smo se zamislili ob sodobni drami P. Božiča Križišče, ki so nam jo predstavili moščanski gimnazijci ob zaključku gledališke revije. Prav na ta dan se nam je s samostojnim koncertom predstavila vevška godba. Lani sta na našem odru prepevala umetniške pesmi kar dva pevska zbora. Domače prosvetno društvo je lani pripravilo dve komediji, zabavali pa smo se tudi ob nastopu dramske skupine s Prežganja.

Kako nas je očaral prvi nastop Ladka Korošca, Marjana Benedičiča in harmonikarja M. Stanteta!

Čudovite izvedbe Don Pasquala v Javoru ne bomo pozabili. Na zadnjem koncertu smo prvič videli in poslušali na našem odru pianino (Andrej Jarc), violino (Rok Klopčič) in pevko Vilmo Bukovec. V počastitev 30-letnice boja 14. divizije in Kajuhove smrti smo imeli razstavo Kajuhovih del v različnih izdajah.

Pred letom dni si še glasno želeti ne bi upali, da bi se v tako kratkem času pri nas zvrstilo toliko kvalitetnih predstav. Vse so dosegle svoj namen.

Dragi umetniki in organizatorji! Radi bi se vam zahvalili za veliko pozornost!

Radi bi vam povedali, da si preprosti Javorčani še želimo umetniških užitkov. Ni nam bilo dano, da bi se v mladosti seznanili z mnogimi skrivnostmi umetnosti. Ne poznamo zakonitosti in raznovrstnih sredstev posameznih umetniških zvrsti, vendar pa znamo ceniti lepoto, ki jo bolj slutimo in čutimo, kot razumemo.

Vedno vas bomo veseli, kadar se boste še potrudili k nam. Za vse, kar ste nam dali, pa se vam v imenu Javorčanov zahvaljuje

NEŽKA GALE

DEŽURNI 316-690

Ni več daleč trenutek, ko bo še ena mlada generacija zapustila pionirsko organizacijo in se vključila v našo, mladinsko. Komisija za vzgojo in izobraževanje je že začela s pripravami na sprejem, in sicer s številnimi predavanji o ZM za učence sedmega razreda. Morda je zanimivo to, da bo letos eno predavanje pripravil tudi mladinec, predsednik mladinskega aktiva v vsaki OŠ. Kot vsako leto, bodo tudi letos občinske konference mladine pripravile sprejeme po šolah, 25. maja pa bo v okviru mladinskega kulturnega tedna centralni sprejem v Križankah.

– – –

Mladinska delovna akcija! Enkratno doživetje. Lopate, krampi, samokolnice, tovarištvo. Zlasti tovarištvo. Celo s tistimi zoprnimi polavtomatskimi in avtomatskimi pripomočki postaneš tovariš. Žulji na nežnih dekliških rokah? Tudi to. S ponosom jih razkazujejo in nerodno ti postane, če jih nimaš. Sam sem imel vedno samo enega, pa še tisti žal ni bil na pravem koncu. Bratstvo in enotnost? Osnovni namen današnjih mladinskih delovnih akcij. Nikoli ne bom pozabil bratenja s Sarajevčani ob kruhu in soli, pa seveda ob odojku na ražnju. Udarniški dnevi? Hm, da, seveda.

Ide, nastupa, ne boji se rada . . .

Dekadna svečanost? Razglasitev udarništva. Mladi brigadirji, pa tudi stari in izkušeni mački se tega vedno radi spominjajo.

Delo na trasi? Brez tega seveda ne gre. Toda čemu vse to pišem? No, povedati hočem, da bomo tudi letos doživljali vse lepo, kar nam lahko nudi delovna akcija. Republiška konferenca ZMS bo ob sodelovanju MK ZMS Ljubljana letos nadaljevala z akcijo na Kozjanskem in se bo v šestih izmenah zvrstilo kar 12 brigad. Prvi dve bosta začeli z delom že 1. maja. Pomagali bodo pri gradnji vodovoda in ceste. In kje boste lahko spoznali mene? Prav gotovo si srčno želite srečanja z menjoj! Kakršnekoli namene že imate, vseeno vam povem, da bom julija letos na Savi pri Zagrebu.

Brigado bo organizirala naša OK ZMS. Morda naj vam kot zanimivost omenim samo to, da bo letošnja SAVA že petnajsta po vrsti, ob tem jubileju pa bo njen pokrovitelj med brigadirji najbolj priljubljen gost – tovariš Tito.

Sedemdeset mladink in mladincev iz naše občine bo torej del svojih počitnic preživelo na mladinski delovni akciji v Zagrebu in prepričan sem, da se bomo dobro razumeli.

– – –

Komisija za idejnopolitično delo je organizirala v šolskem letu tiska in papirja mladinsko politično šolo. Dvakrat na teden se zberejo mladi iz tega centra in prisluhnejo zanimivim predavanjem o marksizmu, samoupravljanju, socializmu kot svetovnemu procesu, pomenu TOZD itd. Komisija pa je pripravila tudi enotedenski seminar za mlade aktiviste v delovnih organizacijah. To bo nekak nadaljevalni seminar za vse tiste, ki že dlje časa delujejo v naših vrstah.

– – –

Pet mladih delavcev s končano strokovno izobrazbo iz naše občine bo obiskovalo srednjo šolo pri CK ZKS, ki že dlje časa izobražuje mlade delavce in jih usposablja za študij na visokošolskih zavodih in fakultetah, pa seveda za nadaljnje družbenopolitično delo.

– – –

Predkandidacijska doba je za nami. V vse organe smo se trudili vključiti ustrezno število mladih; to nam je bolj ali manj tudi uspelo. V družbenopolitični zbor občine so z naše strani imenovani Majda DOLINAR, Jože PETEK in Miran PLANINC, v DP zbor mesta pa Staša REJC.

– – –

Z vodstvi in delegati aktivov ZM smo v zadnjem mesecu organizirali več razprav o tanovanjski problematiki, štipendiranju, o smernicah družbenega razvoja, o statutih KS, šol, občine in mesta, o resoluciji za VII. kongres ZKS. Razprave so dosegle svoj osnovni namen, saj so njih izhodišča prenašala vodstva v svoje mladinske aktive v katerih so se te nadaljevale ter dopolnile s pripombami, stališči in predlogi.

Čuvanje narave: od besed k dejanjem

Zadnje čase se mnogo, mnogo govori in piše o čuvanju narave, zelenja. Menim, da je vse to samo besedičenje brez kakršnihkoli ukrepov.

Naj navedem, kako zelenje uničujejo v okolišu šole Polje. Sodim, da je milje odvisen od kulture občanov. Vprašal bi starše otrok: ali jih opozarjate na poti v šolo kje naj gredo? V našem primeru hodijo otroci v šolo, in to iz nižjih razredov, kar čez razorano njivo in travnik. Kdo je kriv, da je tako? Učitelji prav gotovo ne! Od doma bi moral mladi šolarček iti po navodilih svojih staršev. Kaj si morejo misliti ljudje o takšnem početju? To velja predvsem za otroke, ki so v neposredni bližini bencinske črpalke v Polju in Vevč, ki hodijo v šolo in iz nje kar čez sredo njive. Kakšen je ta odnos do človeka, ki se trudi z obdelovanjem?

Kaj bi bilo med NOV, če ne bi bilo kmeta? Marsikaterem partizanu – očetu je prav kmet rešil življenje. Zdaj mu za uslugo hodijo šolarčki čez njivo, travnik in uničujejo posejano zemljo. V tem se ravno vidi, koliko kulture ima okolje do človeka, do dela, do zelenja in rastlin.

Kaj dela šola – vzgojni zavod? Vzgojitelj mora vzgajati na vsakem koraku, ob vsakem času in na vsakem mestu. Če pa vzgojitelj s starši vred nima nobenega odnosa do zelenja, drevja, da šolarčki lahko vpričo njega lomijo in uničujejo drevje, zelenje in oskrunjujejo naravo na barbarski način, potem ne moremo govoriti o vzgoji mladega človeka.

Kdo se zaveda tega, da imamo strašno onesnaženo ozračje, da nam zato hirajo tudi rastline in živali, da se zastruplja hrana itd? Pri vsem tem uničevanju in hiranju narave mladi in starejši pomagamo. Kakšna je samo higiena ob cesti, okoli stavb, okoli podjetij itd? Kje so pristojni, da bi preprečili to nesnago, uničevanje narave, lomljenje drevja ipd.? Včasih so v poljskem okolju še kaj čuvali, čistili, medtem ko je danes nesnaga povsod, kamorkoli pogledaš. Ali je mogoče kaj ukrepati? Sodim, da lahko, in sicer z združenimi močmi, od najmlajših do starejših.

PROF. JANEZ ŽNIDAR